

Vastaanottajat:

Turun ammattikorkeakoulu
Turun kaupunginhallitus
Turun yliopisto
Yrkeshögskolan Novia
Varsinais-Suomen liitto
Åbo Akademi

TUOn, TYYn, ÅAS:n ja Noviumin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi

Johdanto

Hyvät vastaanottajat, teiltä on pyydetty lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi.

Me, Turun ammattikorkeakoulun opiskelijakunta (TUO), Turun yliopiston ylioppilaskunta (TYY), Åbo Akademis Studentkår (ÅAS) ja Studenrandekåren vid Yrkeshögskolan Novia (Novium) toivomme, että ottaisitte lausunnoissanne kantaa opiskeluterveydenhuollon tulevaisuuden puolesta.

Tärkeimmät tavoitteemme:

1. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) toimiva nykytila tulee säilyttää ja toimintaedellytykset turvata maakuntien järjestämisvastuulle siirrettävässä opiskeluterveydenhuollossa. Lakiin on kirjattava yksiselitteisesti tapa, jolla tämä tavoite toteutuu. Yksinkertaisinta olisi, mikäli lakiin kirjataan pykälätasolle vastaava kirjaus kuin on nykyisessä terveydenhuoltolaissa: *“Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto voidaan maakunnan suostumuksella järjestää myös muulla Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymällä tavalla.”*
2. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön palvelut tulee laajentaa koskemaan myös ammattikorkeakouluopiskelijoita.

Seuraavassa kappaleessa vastauksemme sähköisen kyselylomakkeen kysymyksiin.

Vastausehdotuksemme sähköisen kyselyn pohjaan kysymyksittäin

Sähköisen kyselyn kysymys 1.

“Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?”

(Avotilavastaus)

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteena on kaventaa ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja ja hallita kustannuksia. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen on tärkeää myös opiskelijoiden kohdalla. Korkeakouluopiskelijoiden yhdenvertaista opiskeluterveydenhuoltoa toteutettaisiin parhaiten laajentamalla toimiva Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö myös ammattikorkeakouluopiskelijoille.

Sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 2012 selvityksen mukaan kunnallisessa opiskeluterveydenhuollossa oli puutteita palveluiden saatavuudessa ja eroja eri paikkakuntien välillä. Myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) asetuksen toimeenpanon seurantaa ja valvontaa varten vuonna 2014 keräämät tulokset osoittivat huomattavia puutteita kunnallisessa opiskeluterveydenhuollossa. (STM 18:2012 ja THL 21/2014)

Sähköisen kyselyn kysymys 2.

“Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?”

(Avotilavastaus)

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvua hillitsevä tavoite saavutetaan todennäköisemmin, mikäli turvataan niiden toimijoiden lainsäädännölliset ja taloudelliset edellytykset, jotka ovat jo osoittaneet kykyä hillitä kustannusten kasvua. Terveydenhuollon rahoituksen (vuosi 2014) n.19,5 miljardin kokonaisuudessa YTHS:n toteuttaman opiskeluterveydenhuollon osuus on todella pieni.

THL:n tilastojen mukaan YTHS:n opiskeluterveydenhuollon kustannukset (ml. suun terveydenhuolto) vuonna 2014 olivat 38,3 milj €. YTHS:n opiskeluterveydenhuollon rahoitus vuonna 2016 kokonaisuudessaan on 38,5 milj.€. YTHS:n osuus kaikista Suomen terveydenhuollon menoista on siis vain n. 0,2%. YTHS:n toimipiiriin kuului vuonna 2013, 134 628 yliopisto--opiskelijaa. YTHS vastaa siis n. 2,5% suomalaisten opiskeluterveydenhuollosta, mutta kustannukset kokonaisuudesta ovat huomattavasti hoidettavaa väestöpohjaa pienemmät. Vuonna 2016 yliopisto--opiskelijat maksavat 8,9 milj.€ omista opiskeluterveyden palveluista terveydenhuolto-- ja käyntimaksuina. Nämä

rahat poistuvat suomalaisen terveydenhuollon rahoittamisesta, mikäli toimiva YTHS-järjestelmä romutetaan.

Vuonna 2013 YTHS:n opiskeluterveydenhuollossa toteutettiin 365 056 terveyden- ja sairaanhoidon käyntiä sekä 612 093 hoitokontaktia. YTHS:n palveluita käytti 67,3 % yliopisto-opiskelijoista vuonna 2013.

YTHS:n opiskeluterveydenhuollon kustannusten kasvu kokonaisuudessaan vuosina 2000 – 2014, vuoden 2014 hinnoin, oli vain 4,4%. Samaan aikaan koko terveydenhuollon käyttömenojen kasvu on ollut 50,8% ja kunnallisen opiskeluterveydenhuollon kustannusten kasvu oli samana aikana 61,9% (THL, Terveydenhuollon menot ja rahoitus 2014, Liitetaulukko 2, THL /SVT Tilastoraportti 13/2016)

Edellä mainituista syistä johtuen esitämme, että kustannustehokkaan YTHS:n toimintaedellytykset turvataan sote-uudistuksessa ja palvelut laajennetaan koskemaan amk-opiskelijoita.

Sähköisen kyselyn kysymys 5.

“Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?”

e. ei kantaa (x) (avotila)

Maakuntien järjestämisvastuulle kuuluisivat tulevaisuudessa opiskeluterveydenhuollon palvelut. Pidämme olennaisena, että laissa todetaan myös opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) toiminta perustuu nykyisessä lainsäädännössä erityisesti kolmeen lainkohtaan:

1. Terveydenhuoltolain 2. luvun 17 §,
2. Sairausvakuutuslain 13. luvun 11 § ja
3. Yliopistolain 5. luvun 46 §

Näissä lähtökohtana on se, että YTHS voi kunnan suostumuksella toimia yliopisto-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestäjänä. YTHS on tehnyt kaikkien yliopistopaikkakuntien kanssa palvelujen järjestämistä koskevan sopimuksen, jonka sopimus pohjan sisällön Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus on hyväksynyt.

Terveydenhuoltolaki määrittää sen peruseriaatteen, että korkea-asteen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon voi järjestää muukin taho kuin kunta. Sairausvakuutuslaki taas mahdollistaa sen, että Kansaneläkelaitos (Kela) voi korvata YTHS:lle sen järjestämän opiskeluterveydenhuollon kustannuksia. Yliopistolain pohjalta taas ylioppilaskunnat

siirtävät oman velvoitteensa opiskeluterveydenhuollon toteuttamiseen osallistumisesta YTHS:lle.

Näiden lainkohtien lisäksi myös laintulkinta tukee sitä, että YTHS on tällä hetkellä opiskeluterveydenhuollon järjestäjä. Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksessään 1619_4_09 yksiselitteisesti linjannut, että YTHS on opiskeluterveydenhuollon järjestäjä ja sille on siirretty velvollisuus opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä.

Edellä kuvattu nykytila on ollut erittäin toimiva sekä opiskelijoiden että kuntien osalta. YTHS toteuttaa täysin sen, mitä lainsäädännössä edellytetään opiskeluterveydenhuollolta. Se järjestää palvelut yhtenäisenä kokonaisuutena ja opiskelija saa kaikki palvelut samasta paikasta – ja häntä hoidetaan kokonaisuutena, ei vain yhtä vaivaa kerrallaan. Opiskelijat ovatkin hyvin tyytyväisiä YTHS:n palveluihin.

Hallituksen esitys ei konkreettisesti huomioi, miten YTHS:n toimintaedellytykset voidaan käytännössä turvata ja toimiva nykytila säilyttää nykyisessä maakuntien järjestämisvastuulle siirrettävässä opiskeluterveydenhuollossa.

YTHS:n toimintaedellytyksien turvaamiseksi yksinkertaisinta olisi, mikäli lakiin kirjataan pykälätasolle vastaava kirjaus kuin on nykyisessä terveydenhuoltolaissa:

“Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto voidaan maakunnan suostumuksella järjestää myös muulla Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston hyväksymällä tavalla.”

Sähköisen kyselyn kysymys 10.

“Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?”

e. ei kantaa (x) (avotila)

Opiskeluterveydenhuollon erityisluonteen vuoksi on perusteltua, että korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelujen toteuttaminen olisi valtakunnallista ja opiskeluterveydenhuoltoon erikoistunutta. (STM 2015:44)

Haluamme tuoda esiin, että Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) on nykyisellään valtakunnallinen toimija ja opiskeluterveydenhuoltoon erikoistunut toimija. Näin ollen opiskelija pysyy saman palvelun piirissä sekä opiskeluaikana, että harjoittelujaksojen yhteydessä.

Sähköisen kyselyn kysymys 16.

“Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita.”

Opiskelijoille äärimmäisen tärkeää on se, että sote- ja maakuntauudistuksen jälkeenkin luottamus hyvän opiskeluterveydenhuollon järjestämiseen säilyy. Suomalaisen sote-kentän suuria linjoja uudistettaessa ei saa unohtaa erilaisia erityisryhmiä ja nyt hyvin toimivia, kustannustehokkaita ratkaisuja. YTHS opiskeluterveydenhuollon järjestäjänä on erinomainen esimerkki tällaisesta. Lakiin on kirjattava yksiselitteisesti tapa, jolla YTHS:n toiminta voi jatkua nykyisenkaltaisena myös tulevaisuudessa. (ks. tarkempi vastaus kysymykseen nro 5)

Sähköisen kyselyn kysymys 19.

“Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaantulon 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?”

e. ei kantaa (x)

Maakuntien tulee voida tulevaisuudessakin siirtää opiskeluterveydenhuollon järjestämisvastuu YTHS:lle ja tehdä YTHS:n kanssa nykyisten kuntasopimusten kaltaiset maakuntasopimukset. On välttämätöntä, että uudistuksen toimeenpanovaiheessa määritellään selkeät käytännöt maakunnan, Kelan ja YTHS:n väliselle yhteistyölle. Maakuntien väliaikaishallinnoilla tulee olla mahdollisuus tehdä YTHS:n rahoituksen turvaamiseksi maakuntasopimus opiskeluterveydenhuollon järjestämisvastuusta ja siihen liittyvä rahoitusta koskeva sopimus YTHS:n kanssa ennen 1.1.2019.

Sähköisen kyselyn kysymys 45.

“Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.”

Lakiin on kirjattava yksiselitteisesti tapa, jolla YTHS:n toiminta voi jatkua nykyisenkaltaisena myös tulevaisuudessa. YTHS:n toimintaedellytyksien turvaamiseksi yksinkertaisinta olisi, mikäli lakiin kirjataan pykälätasolle vastaava kirjaus kuin on nykyisessä terveydenhuoltolaissa: *“Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto voidaan maakunnan suostumuksella järjestää myös muulla Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymällä tavalla.”*

Lopuksi haluaisimme nostaa esiin koulutukseen liittyviä seikkoja, jotka tulisi ottaa huomioon sote-uudistuksessa.

Sote-uudistuksessa on turvattava lakisääteisesti lääketieteellisten ja hammaslääketieteellisten opiskelijoiden opetustilojen ja harjoittelumahdollisuuksien säilyminen yliopistollisissa keskussairaaloissa.

Valtion maksamat koulutuskorvaukset on syytä laajentaa koskemaan myös ammattikorkeakoulututkintoihin ja erikoistumiskoulutuksiin sisältyviä harjoitteluita. Koulutuskorvauksilla korvataan harjoittelusta harjoittelupaikalle aiheutuneita kustannuksia. Laajentaminen helpottaisi ammattikorkeakouluopiskelijoiden harjoitteluun pääsyä ja helpottaisi ammattikorkeakoulujen rahoitustilannetta.

Ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalalla opintoihin kuuluu myös pakollisia harjoittelujaksoja, yliopistokoulutusten tavoin. Alan tutkintoja ammattikorkeakouluissa ovat sosionomi, apuvälineteknikko, bioanalyytikko, ensihoitaja, fysioterapeutti, geronomi, hammasteknikko, jalkaterapeutti, kuntoutuksen ohjaaja, kättilö, naprapaatti, optometrismi, osteopaatti, röntgenhoitaja, sairaanhoitaja, suuhygienisti, terveydenhoitaja ja toimintaterapeutti. Lisäksi ammattikorkeakoulut järjestävät alalla erikoistumiskoulutuksia, joihin koulutuskorvaus olisi mahdollisesti tarpeen. Ammattikorkeakoulut maksavat omasta perusrahoituksestaan koulutuskorvauksia sairaanhoitopiireille Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen mukaan noin 7,5 miljoonaa euroa vuodessa, kustannukset aiheutuvat pääasiassa harjoittelun ohjauksesta hoitotyön opinnoissa.

Katsomme, että tämä eri koulutuksien välinen epätasa-arvo on korjattava ja koulutuskorvaukset ammattikorkeakouluopinnoista siirrettävä valtion maksettavaksi.

Turussa 21.10.2016

Clara Hindersson
Styrelseordförande Novium

Jonas Sandberg
Generalsekreterare Novium

Tuomas Kiviranta
TUOn hallituksen puheenjohtaja

Terhi Alatalo
TUOn toiminnanjohtaja

Riina Lumme
TYYN hallituksen puheenjohtaja

Rauli Elenius
TYYN pääsihteeri

Anton Norrback
Styrelseordförande ÅAS

Linda Lindholm
Generalsekreterare ÅAS